

Излази сваке недеље
на читавом табаку.

Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредништ-
ву „Гл. Народа у Н. Сад.

Г Л А С Н А Р О Д А .

Цена је листу:
на годину 3 фор.
на осам месеци . . . 2 „
на четир месеца . . . 1 „
за Србију годишње 4 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВЧ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ
ОГЛАСЕ, КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

П Р Е Д „Б Л А Г Е“ Д А Н Е .

У Божића три ножића.
Један сече чесницу,
Други сече печеницу.
Трећи сече винову лозицу.

И јесте тако! Божић, свечари, покладе, на ре-
као био цела зима, као да су само за то ту, да се
ништа не ради, а да се добро једе и пије. У нас
је бар тако. Јамачно су и свеци од туда име до-
били „благ дан“ од туда, што се благује; а ако
и није тако мишљено, оно је опет тако. Ми сла-
вимо благовањем, и ко не верује нека пође
за мнош.

Је ли, брале да ти радо идеш на свечаре? А
како да не? Та то ти је веселе и гозба, да јој
равне нема. Па онда је одмах већ с поља познаш.
Свечарска кућа бели се из других као лабуд из га-
вранова. Ући само у нутра; ја сам још као дете тамо
радо одилазио. У врегрејаној, ниској собици оте-
гла се совра од прочељних прозора, где гори кан-
дило, па чак до врата, да их не мо'ш отворити.
Чаршав чист и бео, а таџири сваке врсте. По та-
џири рузмарини, лорбер и калопер а по гдегде и
стручак од зелена першуна. На сред софре колач
и воштаница, а ако је боља кућа и кољива. Че-
љад се устумарала тамо амо; неки заповеда а неки
трчи, да децу сваљује. У кухињи стоји пуцња,
цврка и прска гојна печења. Фуруне све пеку, а
сви „вршњици“ по кући под живим угљеном. Ве-
тар носи мирис из кухиње чак на далеко. Што је
бољега. спремно је за свечаре, а редуше не зна-
ју, где им је глава, док све то не зготове. И све
је на време готово. Чега се само на попу, газду
и госте, да из црве дођу.

Ево и њих. Попа води реч. цинцар Јова је при-
хваћа, а други ће само по гдекоју рећи. На сваком
чиста бела кошуља, а коса углађена и намазана.
На капицију растерује које момче псе око њих.
Хоће који и у кухињу да завире. Довратнице ни-
ске, совра одмах уз врата, па једва се провлаче.
Попа је наравно напред. Ситна се деца гурају, да
му се стидљиво руке маше, а он ће их по лицу

погладити и рећи: „живи били!“ Хоће које и да
позна, али се обично превари. Све је необично све-
чано. Још нико не седа. Они, што још нису чести-
тали, поздравиле домаћина обичним срдачним ре-
чима. Ретко ће се који нашалити. Да није попе и
Грка све би ћутало. То ће трајати док која од
девојака не унесе земљану кадионицу с живим у-
гљевљем. Тамјан им је у хартији. Домаћица носи
цинану чивију с китом суха босиљка, а црвенак
или које ђаче крст и књигу у одрпаном „петра-
хиљу.“ Сад је тек нема тишина. Само ће попа, док
„петрахиљ“ одвија и на се меће, у књизи листове
преврће и крст у руке узима, рећи што год.
За тим се одмах чита, поје и кади, благосиља и
нуди крст за целивање. Сви редом целивају и крст
и попи руку, најпре газда и мушка сва чељад, па
онда жене и други гости. Попа ће сваком што рећи.
Старице дижу и дрекежаву нејачад, да и њих бла-
гослов не мине, па кад су свршиле, носе кадио-
ницу по целој кући те њоме каде и врачају. У
томе ће које чељаде свечару шапнути на ухо, да
је ручак готов, а он ће понудити госте да посе-
дају. У прочељу је наравно попа и грк, а они дру-
ги нутвају где ће који сести. Домаћин обично и
не седи, а домаћица чорбу уноси. Где нема баш
за то суда, а хоће се по „моди“ донесе је у но-
вом искићеном „лавору.“ Капшто ћеш наћи у го-
веђој чорби читаве грање „лорберово.“ Пре но што
окусе, устане попа а за њ м и сви други, те бла-
гослови совру. С јелом зачне и разговор. Разговара
се о овом, оном, а редушама пуне руке јела и ђа-
конија. Зазор је непонућену јести. С тога ће до-
маћин редом обилазити госте а особито попа и
грка. Уз то ће увек рећи: „нудите се“, „служите
се“, „будите весели“, „будити благодарни“, не мој-
те се „инжинирати“ и т. д. Кога превиди или за-
борави, остаће гладан. Сећам се да се проповеда

како је једном госту још говеђина на тањиру стајала, а други већ печење јели, кад га је домаћин приметно и упитао, одговориће:

„Јо, ви ме не понудисте.“ —

Све је лепо и красно, па и вино се није, али до печења нема права разговора, није оре и весеља. Тек кад је оно на софри (има га где и пошећерано да је само „боље“), зачне право свечарство. Попа воштаницу пали, колач сече „тропар“ поје, молитву моли и прву здравицу свечару напија, а чељад на пољу пушке меће. Је ли и то прошло, онда веселу нема мере, нема рока. Здравница за здравицом, чашица за чашицом, па и онај који је дотле нем био, проговори, Сад ће што загристи па оставити, сад ће чашу испити, сад ће „лушу“ пунити, а сад ће опет кога загрлити. Већ се не зна за попину светињу и господство; и на Грка већ навалили, а боме се и они предали. На исполиваном столу сто огривака. Онај превалио боцу с црним вином, а овај опет удара песницом, да све тањире надају. Хоће да се и разбалаће, па да бесно поиграју, хоће да и по кући лупају, а „у пићу кавкације“ хоће боме и да се потугу. Домаћин је најмањи; мањи од магова зрна. Да му запале кућу, зазор је пречити гостима.

Нешто попадало, а нешто остало на мејдану, па хоће да се разхали. Запрегну коње и волове, обесе о њих сва звонцат у кући, па вијај по селу

и по пољу. Јадна марва! да поскана од њихова беса. Кад се врате, почне се из нова. Где се руча, тамо се и вечера. За вечером их је још више: има и незвати. Граја је још већа, и траје док не малакшу и не попадају.

Али је и за сутра јунака остало. Ти су тек бесни. Јадна женска чељад мора да готово спрема. Не маре они, што је већ све малаксало, што је већ свега понестало. Свечари морају издурати док је гостима воља. Ако немаш позајимљи; и они ће тако гостити. Испрегнуће коња из кола, продаће вочића да проведе свечаре и благе дане, ма сутра кугу кумио. Докле икако траје дотле се једе и пије, декоји пута и по три и четири дана. тек кадгод се смире.

Е така ти је слава наша. Тако ми проводимо и славимо „свете дане“ и тиме митимо „свеце заштитнике.“

Ја не знам што је то. Ја волим и штујем народне обичаје наше, па ретко је којег, да ми није леп и упутан. А и има их доиста и лепих и мудрих. И овом би по срцу опростио, и овај има лепоте за мене као Србина, али кад хладно и дубље промислим, морам га са свим осудити. Па и то је мало речено. Промислите ево са мном, па ће те и сами увидети, да је тај обичај опасан непријатељ не само моралу и имању (као што смо већ од прилике видели) него и здрављу народњем. Ево како:

(Свршиће се.)

ЗАДРУГА ЗА ТРГОВАЧКЕ ПОМАГАЧЕ.

(Свршетак.)

§. 19. Одбор се бира на годину дана.

§. 20. Кад који одборник захвали, на упразњено место одма се има други поставити.

§. 21. Ако време не би допустило, да се главна скупштина ради бирања на упразњено место одборника сазове, онда одбор сам бира, привремено до састанка скупштине.

§. 22. Главна скупштина има се држати двапут у години дана, а по потреби и више пути, и то у половини и при свршетку године, на којој се има цео одборски рад претрести.

§. 23. У главној скупштини морају бити најмање две трећине од укупних чланова.

§. 24. На захтевање једне трећине укупни чланова, има се главна скупштина у свако доба обавити.

§. 25. Подпомажући чланови имају у главним скупштинама гласа, и могу као и редовни чланови о свима донешеним предлозима решавати.

§. 26. При одборским седницама мора бити најмање две трећине одборника.

§. 27. Улагачу, који неби најдуже три дана после сваког првог у месецу свој месечни улог уплатио, враћа се новац без камате натраг, и од оног часа изључује се из друштва.

§. 28. Улагачима почиње се тек онда камата рачунати, кад три форинта већ уплатили буду.

§. 29. Задруга издаје само својим редовним члановима новац на зајам, на менице са јамчењем по чл. 41. и то најдуже на шест месеци.

§. 30. Сваки улагач при подизању свог уштеђеног новца код задруге, дужан је овај одказати, до 20 фор. три дана, до 50 фор. осам дана, преко 50 фор. четрнајст дана напред.

§. 31. У благајници несме никад више од 50 фор. стојати, сувишак улаже се у штедионицу.

§. 32. Сваки редовни члан има вере код задруге онолико, колико износи 8-и део његове годишње плате.

§. 33. Подпомажући чланови, и то трговци у месту могу појединима јамчити само до пет стотина форината.

§. 34. Редован члан по 41 чл. са два јемца може подићи највише сто форината.

§. 35. Улагач месечни улога, може три четврти свога улога без јемства подићи.

§. 36. Улог улагачев, нема нико права потраживати, да га у место прилагача подигне, јошт мање предбележити се на исти може ико ван смрти, и за живота његова јемци.

§. 37. На менице могу сви редовни чланови новаца подићи, ако по доле стављеним тачкама јемце себи набаве.

§. 38. Ван Бечерека редовни чланови могу новац у зајам по 3 чл. подићи, кад себи набаве јемце, који у месту живе, где задруга постоји.

§. 39. Сваки редовни овде сервирајући члан може један за другог јемчити за време докле се погодио да у месту служи, но за месец дана мање.

§. 40. У противном случају 39. чл. ако би који морао при ујамченом времену из трговине иступити, не може пре из Бечерека ићи, догод јамчење то други место њега не прими, или своту ујамчену код штедионице не депонује у корист друштву.

§. 41. Јемци. На подизање до 25 фвр. а. вр. два трговачка спомоћника, на подизање 50 фор. три трг. спом., на подизање 75 фор. један тргов. спом. и један местни трговац, на подизање до 100 фор. два местна трговца.

§. 42. Задруга прима од чланова својих златне и сребрне ствари, по процењеној вредности, најдуже на три месеца у залогу.

§. 43. Ако улагач залог не би могао, или хтео по истоку времена исту одкупити, оставља му се

по истеченом времену јошт осам дана рока, за који ако је не одкупи, губи свако право на даље потраживање своје сопствености.

§. 44. У случају материјалне оскудице, илибоље којег члана, ако такви помоћ код задруге потражи, дужност је задруги особиту пажњу свом члану обратити, и својски свом другару у помоћ притећи, и то: а) дужност је задруге болника, ако захте, својој кући о задружном трошку послати.

б). Ако болник не буде имао коме ићи, или боља неби допустила путовати, а помоћи код „задруге“ потражи, обвезује се задруга таква болника са станом, храном лекаром, и апотеком, за три месеца о свом трошку издржавати. после га предаје у шпитаљ и притиче му у помоћ недељно са два фор. а. вредн.

в.) У случају смрти којег члана, обвезује се задруга истог пристojно сваког по својој вероисповести саранити.

§. 45. Код странаца и нечланова има одбор поднешеног атестате и молбеницу прегледати, и по цензурираном налазку бедног подпомоћи, и у случају под 44 а) добива тражитељ 10 ф. а. вредн. путна трошка, а под 44 чл. б) предаје задруга болног у шпитаљ, и притиче му недељно са 1 ф. у помоћ. У случају под 44. в) исто као и за чланове.

§. 46. У случају смрти којег члана, који има улог код задруге, наслеђује исти улагачева родбина.

§. 47. Ако би се ова задруга кадгод развила хтела или морала, у таквом случају капитал задруге припада местној трговачкој школи и за набављање стручних књига овдашњим шегртима.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Срећа ако буде истина.) Капетан Вуитон изумео је некакав особити stroj за пливање. Изумитељ кушао је сам свој изум дне 9. н. м. и заливу дубљинском. Метуо је на се изумљени stroj те је на њему два сата и педесет минута препливао девет енглеских миља. Пливач лежао је на леђи, веслао веслом, пушио и пуштао од часа до часа ракете. Веле да је stroj особито спретан те би га у погибелји сваки морнар могао ласно приграбити. Ако је овај покус заиста онакав био, како се приповеда, тад ће изум Вуитонов врло умањити опасности морнарскога живота.

(Како се могу коњи из ватре избавити.) Коњи кад се штала над њима запали никако неће избе да изиђу и ту друге помоћи нема или да се ако су јакачки оседлају и узјаше, ако не, а оно ам и уздице на њих мету и изведу.

(Побуђављено укувано воће) да се поправити ако се с нешто шећера на ново кува и на врх ножа соде домете.

(Нашто се даде стара артија употребити.) Ми обично бацамо стари папир а то неваља. Кад се пећ оцрни, онда то може дуго трајати ако је свако јутро с артијом утремо. С артијом се може боље котао или канта или цимента углаисати него са сапунином. Ножеви се са артијом дају најбоље полирати. Кад се на папир нешто сапуна узме, па тиме изрибају кашике светле се као сребро. За полирање огледала, пенцера и цилиндра на лампи боља је артија него вунена крпа. Кад се на столицу или сто политираан мора стати онда треба артију под ногу метути, јер тиме се сачува политура и. т. д.

(Неотрован папир за тамањење мува) прави се овако: узме се једна фунта квасије (дрво) и поме-

ша се са 5 фун. воде. Мете се једну ноћ да се одкисели и то у топлом. После се кува, дотле докле небуде две фунте течности. За тим се дрво извади и на ново са 2 фунте воде дотле кува док небуде једна фунта. У оцеђену течност мете се по фунте до 3 фртаља шећера. Онда се узме папир и умочи се у то, и држи дотле док се ненапије, после се извади и осуши. Обично се узима јак флиспапир. Папир треба да је штампан. Такав папир добива се из трговине Фердинанда Флинша у Лајпцигу. Наши трговци ваљало би да се снабду са таким мумомором, а да непродају отровне артије, јер се често код мале деце несрећа догодила.

(Маст за хамове:) Узми колико орова (нусел), толико ланена (лајнел) уља, (зејтина) и толико сапуна, па то све на тијој ватри растопи, и одуда ћеш маст направити. С том машићу намажи уздице и хамове с једне и с друге стране, тако ће ти остати хамови увек мекани, дуже ће ти трајати и неће коња орањавити, а издржаће сваку влагу без штете.

(Како се тамани вилина коса.) Де има вилине косе у детелини, ту треба, кад се детелина покоси, ову спалити и то сваке године понављати докле се непотамани. Детелини то ништа не шкоди него јој напротив помаже да боље расти, јер пепео од вилине косе и друга зеља земљу ћубри.

(Да млада дрва лепо и брзо расту.) Кору дебела и најглавнијих грана треба дотле са влажном четком трти, док сва нечистоћа и старе коре нестане. Ово се мора од времена до времена понављати, особито у месецу Априлу и Новембру. Овај поступак ускорава испарење дрвета, дотерива кору да влагу и ваздух боље у себе прима, да сунце и светлост на дебло боље дејствовати могу, које је за здравље дрвета исто тако нужно, као и за здравље животиња и без чега дрва никад одређену дебљину добити могу. Особито се ово средство код воћака са успехом употребити може. У-

скорава здраво растење воћке, ако је кора од гада, и од мртве коре очишћена; јер не само што испарење снажније бива, него се у кору и гад тако лако залећи неће. Будући да дрво кроз целу своју површност влагу усисава, то се постарати морамо, да му површност у том стању тако одржимо, да може, не само кишу, но и росу у себе усисавати. За чишћење су најбољи алати дрвени јаки ножеви, с којима се сва неваљала кора саструже. Дејство овога чишћења ће се на скоро показати. **Р.**

(О гнојењу старих винограда.) Новија лучба учи нас, да је, кад је који виноград средње родно: на сваки 100 □хвати своје величине извукао из земље 6½ фун, калиа или пепелине, која је за плодovitост винограда неисказано потребита. Ако се дакле виноград дуже времена не гноји, потроши сав кали, што га има у земљишту те тада и чокоће животиари без силе и снаге док не усане. Ко дакле не може, да виноград ваљано гноји с таким гнојем, нека си набави вештачка гноја, у коме има што више калиа.

Искуство нас учи, да у винограду калиом загнојеном грозђе дозрева 10—14 дана раније него иначе. Једна фунта тога гнојива довољна је за 4 средња чокоћа тако, да једном центом тога гнојива можеш нагнојити 400 чокоћа. Ваља га у води размутити и тиме чокоће залевати касно у јесен, но не шкоди ни у зиму.

Разуме се да се ово гнојиво не прави од пепела као пепелина за другу потребу, јер би то прескупо било, већ од други из земље нађени соли. Обична та гнојива носе у трговини име калинита, те се добива цента по 1 фор. 80 нов. или у Бечу у Депову Калуса или у самом Калусу у Галицији. Код нас има доста италска ћубрета, једино дакле ко би хтео да му виноград у 14 дана пре узре, могао би оваким ћубретом гнојити виноград.

БАБА НАСТИН КВАРТИР.

Приповедка.

III.

Понедељак... године 1861. беше Карловчанима као обично, дан који долази иза недеље. Мамуран зловољан, радњи дан. Карловци су обично, а понедељником највећма нема, глува варош. Из јутра још има понешто вреве; чујеш звекот мотика и тандрк таљига по улицама, али око осам часова све је празно, пусто. И конач и трговац и занатлија, отишао је у брдо у виноград, колико да ради толико да се разоноди у пољу. Капије и капицици сви су заључани, и шалугатре са сокама густо су

затворене, као у манастиру, де су калуђерице, само тек овде онде, де има девојка у кући, мало су дољни капци разређени. Види се да је двор калуђерски у Карловци.

Да небеше страже пред магистратом и да се невијаху барјаци са суднице и кафане Јањине нико не би знао да је сабор у Карловци.

Карловчани су људи којима су већ оуглали народни сабори а богме беше их и таквих, који су се мало и поплашили. Слобода, братство, пријатељство,

слога, једнакост — и устај, устај Србине, то се већ могло по мало у Карловци чути, а још и данас стоји у торњу саборне цркве таче, које опомиње на оно време, када се тако говорило и певало.

Јуче си могао чути де Карловчани један другом преповедају: сутра долазе Новосађани, а данас никоме ни бриге за то.

Но није ни тако. Карловачка је само остарина а подмладак то није њихов, то је читавог народа српског. Тај подмладак не мирује. Сав је народ узаврео а може ли он да ладан буде, ма сто пута у ледени Карловци седео.

Понедељак није подмладак тај у миру затекао. Он зна да долазе Новосађани, барјактари остраниог србства, и он се брине како ће их поздравити и под барјак им стати.

Но још неко води бригу о томе што Новосађани долазе. Свако ће погодити, да је то директор гимназије карловачке и цензор исте гимназије, син солгабировова кањишког.

Син солгабировљев устао је рано, невесео, забринут, а и остали ђаци баба Настини беху збуњени. Нешто вероваху синоћ речма његовим а нешто и невероваху. Можда нас само плаши мислио је сваки у својој глави, али ако нас не плаши, па нас растерају, те срамоте! Прва им реч беше: хоћеш ли нас збиља тужити?

— Хоћу, одговори син солгабировљев.

Дан беше суморан освануо, облаци се витлаху по небу а ветар дуваше жестоко. Сунце тек што испод једног облачка изађе, одмах га је већ и други црњи покрио. Кад и кад само угаже се ведро чисто место међ облаци, као оно мехур на води.

Тако је суморан живот народа нашег, тако је црна срећа његова, тако се витлају жеље његове, којим бесни ветрови недаду да станка нађу, — тако је слаба нада његова. Грана на облаку, мехур, пукао је док си га погледао.

Еј на бар да сам себи злотвор није, бар да сам себи кукавица није.

Видиш ли тај јадан дан, јадни брате, питасмо очајнички издаицу свога?

— Видим, али — морам.

У томе је дошао нама и брат синовице баба Настине. Ми му преповедисмо за олуј, који се на нас спрема.

Још се у једно уздасмо. Реко смо за то брату синовице баба Настине. Он застаде, немило му би, али да се спасе име ђачко, обећа и оде.

После четврт часа, дође слушеница из куће баба Настиног синовца и донесе писмо сину солгабировљевом, на коме стајаше написано: врло хитно,

Син солгабировљев отвори писмо, и гледи у хартију а ми њему у очи.

Тек што је неколико редака прочитао ватра га обузе, рука поче дрхтати, а кад је и подпис прочитао он пребледи, рука му клону и умало лист не испусти; затвори но брзо га опет отвори и наново порумени, принесе писмо устма, но трже се од нас и мету га у џеп изнутра уз капут бап код срца. Затим се замисли, побледи и порумени још једанпут, ману руком и рече:

— Ви идите вашим путем а ја ћу мојим, не бојте се! и оде.

Рече нам не бојте се, али зашто да није његов пут де је и наш!

Друштво се на „доки“ у велико скупљало. Да су се на Косово тако на време војводе стизале, неби се данас на доки скупљала војска ђачка. Још само чекају на нас да барјак донесемо. Барјактар нам истина не беше Југовић, али беше Јакшић. Све прилике као у Косовско доба, па ето и свога Вука Бранковића, сина солгабировљева, имамо.

С барјаком одлеवासмо док недознамо, куд се деде и шта је наурио солгабировљев син. Пошљемо му једнога друга назорце.

Беше пола осам часова, кад су ова двојица стигла у гимназију. Директор је већ био у библиотеку и чека, да долазе ђаци и професори.

Изби полак осам, али звонце ђачко не звони.

Директор отвара прозор и виче Јефту фамулуса (послужитеља) да звони, чуди се шта је то, да ђаци, који се туку отимајући се ко ће звонити, данас дошли нису.

Јефта дође да звони, али не може, уже одкинуто. Ми смо то још синоћ нарадили, кад смо директора молили, да не буде школе, и сад смо тиме храбрили оне плашљивце, који се узтезаху ићи на доку: ето не звони, неће ни бити школе, попустио је господин директор.

Дај тражи уже, нема га нигде, иди у дућан и купуј друго.

Јевта фамулус још је спорији био од „матичиног“ Лазе, док се он натраг вратио тек што није осам избило. Но сад му треба ићи на таван, али нема мердевина. Јефта би морао ићи по мердевине, али док ти дођеш биће пола девет, вели му сав услахирен директор, који хоће да се бар у осам први пут звони и гони Јефту да се пење без мердевина на таван. Јефта хоће, али не може.

— Ху, ху, хуче директор, та ето избија и осам и осврће се, шта да подмете под фамулуса, али не види ништа.

— Дан, дан, избија осам.

— Та ево стани мени на леђа, и циган Јефта (фамулус беше циган) попе се са директорови леђа на таван.

Ту је он шепртљиво око звона док још није један четврт сахата прошао.

Браца Јефта, ђаци га зваше брацом, попио је синоћ једну боцу вина из подрума баба Настиног синовца а и обећане су му две за довече, да не звони у полак осам.

Директор да искочи из коже псујући браца Јефту, да се жури, али мудри циго волије две боце црна вина него да га за директора наместе, јер зна да то не би остао.

Осам је прошло, па што ђака, али што професора нема, да нису и ти у завери, та све се то против мене завершило — па и онај мој лоло — и дете моје устало је на мене и он неће — мени у пркос у школу. Пркоси, пркоси у пркос си се и

родио, још би моја жена жива била да се ти ниси родио, при рођењу твојој умрла је сирота и ту ударише сузе директору. Директор је човек пун јаким осећаја, који га потресају, али су ти осећаји само у потресу.

Професори, који се поред уде плате, своје, морају сви једним сатом да служе — оним на цреви, или управо звонцем школским, знајући да у пола осам звони први пут, чекају да у осам звони други пут и за минут два су у школи.

Солгабиоровљев је син издаље гледао шта се ради. Кад је већ престало звонце, приђе он ближе и приповеди директору све шта су ђаци наумили и заиште, да му директор напише на полицију, да му даде све пандуре своје, да иде да дотера ђаке у школу. Директор замоли полицију, ова испуни молбу, и ено оде солгабиоровљев син са дванајет пандура и са стражметром. (Свршиће се.)

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

— Црна Гора тешко да неће крвљу крв светити. Турци неће никако да изнађу кривце а камо ли да им суде. Сам суд иде за тим, да се траг кривице заметне. 17 п. м. беше на испиту Турчин, који је научен како да се брани но није науку добро схватио, те је очевидно одао се, али турски суд нема очију за кривицу турску. Судија пита Турчина: Како ти је име? — Аша, одговара Турчин. — Колико имаш година? — Аша вели на то Турчин. — Знаш ли што о убијству у Подгорици. — Аша, те аша казује на свако питање окривљеник. Аша значи: непризнајем. Он само непризнаје, непризнаје ни да има имена. Црногорци стоје као запета пушка. Гром је ово дана из облака ударио у барутану у Скадру, де је комисија турска и потаманио доста света, и распрсекао барутану. дај Боже да гром са Цетина скорим распршти турску царевину.

— Гроф Арним осуђен је на три месеца затвора. Процес овај многе је тајне на свет извео, а и то, што свако зна, да ће Француска пре или после ударити на Немачку да јој се освети.

— Један посланик са сабора у Берлину осуђен беше на затвор. По реду би било, да се пре него што га затворе запита сабор, допуштали, но полиција затвори посланика и без допуштења, што у Угарској никад не бива, те је сабор у Берлину донео одмах по томе закон, да се посланик не сме затворити док се зове посланик.

— У Грчкој је дармар. Немогу да држе сабор, јер оних који су противни влади на сабору, има толико, да кад изађу са сабора, а оно неостаје толико колико треба за закључак.

— На хрватском сабору рекао је бан да ће се судови највиши у граници сјединити са оним у провинцијалу од нове године и тиме се један корак ближе наорији делази.

— Сви великаши у Шпанији честитали су ових дана ммендан сину протеране краљице. То ће још већма охрабри-ти Карлисте и рату нема краја.

— Министар Гици јавља, да ће се морати нека државна добра продати.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(То је лопов.) У Петрограду беше дворски бал. Док су великаши унутри били слуге им држаху у ходнику зимње хаљине. Кнез један, кажу баш да је Горчаков, имађаше врло скупоцену зимњу хаљину са најлепшим самуром оперважену. Кад пође кући и узме да обуче хаљину, а оно нема перваза око једног рукава. Перваз на рукаву коштао је 1000 ф. Није се имало куда по послати кројачу кнежевом да оправи хаљину Овај не имаде тако скупоцена самура и немогаше га наћи у читавом Петрограду. Уједаред дође ливрејисан слуга на радостан даде кројачу перваз говорећи му: ево уватили смо лопова прешите га одмах ја ћу чекати да носим хаљину кнезу. Кад перваз буде пришивен слуга узме хаљину и оде. После једног сахата, дође прави слуга кнежев; али хаљина је однешена и никад више. Онај исти, који је одсекао перваз однео је и читаву хаљину.

(Списатељска задруга) мађарска има 150.000 ф. фонда. Ту већ неможе умрети списатељ на столицама голим, као што је у Бечу недавно неки Кајзер умро, нити мора умрети као наш Видаковић.

— (Како смо брзи да човека убијемо) У једном месту у Срему даде општина учитељу неколико хвати дрва и то полак за њега а полак за школу. Учитељ је грејао школу да се никад нико није могао потужити и опет неки, који имадоше ник на учитеља тужише га да је крао општинска дрва. Први суд, осуди га тога ради на три дана затвора, и већ искаху тужитељи од школске власти, да га као злочинца уклони са службе. Највиши суд прогласи га за невина што му се ово дана саопшти. Та ако ћемо на то, шта би их било учитеља, који неби под суд дошли: Није доста да је учитељ и фурунџија школски него још га тужуј ако је случајно које дрвце мето под свој лонац, који баш невиђа се често на огњишту, а шта ћемо тамо де учитељ често од свога закида и домаће у школску пећ, да деца не цвокоћу зуби?

— (Стрељачком друштву у Митровици) поклатио је цар 100 ф. а. вр. Друштву је овом заштитник принц Рудолф.

(Ћаци на пештанском свеучилишту) одредили су да сваки кад се уписује у школу, плати 1 фор. на ђачку болницу.

(Хонведски поручник Зубовић) одјашио је наједном коњу из Беча у Париз за 12 дана. Но то није ништа ново, пре пет стотина година када друмови не беху тако уређени, одјашио је чешки краљ Иван из Прага у Париз за 12 дана, Јашио је на дан толико исто као и Зубовић, али је Зубовић о јесени путовао а краљ Иван кренуо се ноћу између 10 и 12. децембра из Прага и стигао на божић у Париз.

(Писање дувана). До 15. јануара п. р. ваља да се унише сваки код своје општине, који жели за своју потребу дуван да сади, јер после тога не ће добити допуштења. Општине требало би да на време то разгласе, као и кад се допушта пециво ракије за кућну потребу.

(Како Србин у Бачкој друге народности зове) Шокца зове знанче, Буњевца баја, Швабу комшија, чивута трговче, а трговца, грче; Маџара шогор а цигана куме.

(Како се по грејању познаје шта је мо) Маџар кад се греје окрене пећки прса, Шваба лећа, а Србин греје само руке, —

(Трипут је моја глава ишла без мене у Босну.) Ајдук Дева, родом из Црне Баре код Раче, беше црн као циган. Он је за кнезовања кнеза Милоша често из Србије у Босну упадао и Турцима зулум чинио. Турци искаху од Милоша да казни Деву. Милош је одобравао Девин рад, али морало се и Турцима по вољи учинити. Милош на тужбу Турску даде Цигану каквом, који је вешала заслужио, одрубити главу и пошље је власти Турској у Босну, с поруком да је глава Девина. Кад ал опет се појави ајдук Дева. Турци опет навале на Милоша, а овај скидај другоме Цигану главу, па пишли у Босну. Кад су дакле питали ајдука Деву, је си ли био кад у Босни, одговорио би: та трипут је моја глава без мене у Босну ишла, а самном незна се ни броја.

(У Чанадској жупанији) која је доста малена, има шестнајст виших чиновника из саме једне породице Наваји. Та браћа вуку тридесет и две хиљаде плате на годину. Јеси ли ваљан, то се тамо не пита него само јеси ли Наваји, па плата не фали.

(Жупанија загребачка и осечна) поклонила је сав свој иметак влади земаљској за употребе земаљске, нарочито на пензије учитељима и сиротама чиновничким на свеучилиште итд. Новац да се има давати нижој класи на зајам.

(У Славонији су за порез), који су људи дужни, продавали сељацима земљу, која вреди 1000 ф. а дужни беху 30 до 40 ф. пореза.

(Слога међу попови.) У Сомбору су бирали 4 о. м. одбор који ће пописивати бираче. Том приликом изјавио је прота Бранковић, да се он не прима одборништва, ако католички парох сомборски не буде у одбор изабран. Та попови су нас и разделили они треба и да нас сложе. Но дело је ово лепо.

(Варош Париз) добија аренде за само ђубре 240.000 фор. а арендатори изађу с њиме на милион и 20000 ф. а. вр

(Скупо ручају Маџари.) Пре неколико година хтели су многи Маџарски магнати да дигну зајам од једнога белгијског друштва. Друштво то пошље своје људе у Пешту, да уговор учине с магнати. Магнати, да би задобили изасланике да што мекши при уговору буду и да се покажу, како су они газде, дан пре начине грдно скупоцену част. Сутра дан добију од изасланика белгијских писмо, у коме ови јављају, да су одпутовали и да немогу дати таким расписућама свој новац у зајам.

(Наменно Јовановић) трговац и књижар у Панчеву, позват је 16. децембра на суд у Пешту због панчевачког избора посланика.

(Ћока Костић) умро је недавно у Осеку и остави 10.000 ф. да се на српском гробљу сазида капела, а што претече да остане школском фонду. Ко буде извршивао ову вољу по којникову ваља да се постара, да што више остане школском фонду, јер је боље, да потпомаже живо младо српство, него да се толики новац узиде у мртву капелу.

— У „Застави“ има допис о нечовечности коју учинише 12. о. м. у Темерину неки Маџари над двојицом Црногораца, који још са једним својим другом тамо ради продаје отераше свој чопор оваца. Ствар је укратко ова. Речена тројица Црногораца потерају тога дана својих 500 ком. оваца у Темерин па како нису повољну цену добити могли, то су продали лошију врсту а остале овце сместе у авлији једног Маџара, коме су погођену цену за коње одмах платили. Пред зору чују Црногорци, да су им се овце нешто узнемириле и један од њих кроз прозор спази неко момче, које покушаваше преко оградe да пребаци једног овна у комшинску авлију, у којој неки други људи овна очекиваху да прихвате. Црногорац повиче на допова и овај утече, а сам оде код оваца. Но међутим је газда изишао и отворио капију а овце јурну на сокак. Први Црногорац оде за овцама, да их скупи а а газда уђе у собу ка осталим Црногорцима и почне их грлати и из себе их напоље терати. Ови му говораше о неправедности његовог поступка и изиђоше голоруки напоље; али се газда на њихове речи још жешће осрну и на то долетеше са свију страна људи из суседства оружани батинама, сикирама, вилама, и. т. д. па нападоше на ову двојицу. Ови полетеше у собу по своје оружје али свега је већ било нестало, зато подупреше врата од себе; но бесни гониоци јурнуше кроз друга врата, те стадоше грово, нештедимице тући Црногорце. Трећи друг, пошто му беше дуго заостајање његових другова, врати се натраг и видећи шта је, истргне свој јатагањ и тиме разagna сурове нападаче од страшно наказаних другова му. — У том се искупи светина и упути паћенике, да пријаве ово власти. Како „Застава“ даље јавља истрага је отпочета на лицу места и она ће ову ствар расветлити.

(Сремска жупанија) држала је недавно скупштину у којој је ваљало, да одлучи шта да се ради са жупанијским иметком. Жупанија нехтеде своје добро поклонити држави ма да је поджупан прочитао у скупштини лист у коме му влада препоручује да гледи, да изгради да скупштина поклони зграде жупанијске држави.

(Косту Шумановића) из Вуковара наименовао је бан за кр. јавног бележника за котар шидски и ердевички са седиштем у Шиду.

(Места у којима ће становати јавни бележници) и која се нас Срба тичу ово су: Арад, Баја, Вел. Бечкерек, Турски Бечеј, Велика Кањижа, Вел. Кишинда, вел. Ст. Миклош, Жомбољ, Субаница, Сента, Сегедин, Темишвар, Липа, Торда, Нови Сад, Ст. Вечеј, Паланка, Вршац, Сомбор, Апатин, Ходаци, Кула, Бела Црева, Карансебеш, Тител, Панчево.

Свега места у Маџарској де ће становати јавни нотароши има 182, а нотара 208.

(Жупанија саболчна) тужила је министру правде суд у Ниређхазу, што овај са допови врло благо поступа, па де и доказа има неосуђује их, те је доповлук и убијање отело маха.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Субаница 9 децембра. Од два дана имамо мрза — па како бласто на површини својој кола неможе одржати, то ова пропадају, и тако је пут сасвим хрђав, с тога је на дана-

шњим тргу мало хране доведено; а што је било продавала се бољом ценом.

Ми бележимо ове цене. Шеница прва 8—8 ф. 20 н. Шеница лошија 7—7 ф. 20 н. Раж 6 ф. Јечам 4—4 ф. 40 н. Зоб 3 ф. 40—60 н. Кукуруз 4 ф. 40—60 н. а. вр. весики меров

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Суботички Гласник, позива на предплату за годину 1875. Лист овај излази у Суботици сваке недеље једанпут, но бићи већи него досад а коштаће, као и досад 4 ф. а. вр. на годину. Лист овај, који је намењен нашој једнојервној браћи Шокцима и Буњевцима заслужује, да га сваки Србин, који жели добра брату своме и хоће слоге и љубави међу рођенима, својски пригрли и или новцем или писменом радњом у помоћ му притече, да би тај проповедник братске заједнице, који колико се за народ свој са туђином толико се и са својим борити има, кадар био доспети до мете, којој је прегасо. Кома је дакле Бог дао, а знаде читати слова, којим је лист писан, нека не пожали, кад је на обали пружити руку и извући брата горе. Грех би био то неучинити.

Добили смо и другу свеску „Србадије“. Србадија је лист за поуку и забаву са сликама. Излази у Бечу сваког месеца и стаје на годину 6 фор. Не само да Срби до сада нису имали така листа него, га ни Мадари ни Чеси таког немају, а и сами Немци једва да који бољи имају. Немци то и сами признају, јер њихови листови назваше нашу Србадију својим другом, колегом. На листу раде први списатељи српски и први вештаци у Бечу. Сlike су у Србадији тако дивно израђене, да их је милина гледати. Видети у другој свесци лик смиренога владике Стојковића, па мислиш да пред живим стојиш и хоћеш да пружиш руку, да му десницу целиваш. Па кад знаш да је онај, кога си очима гледао тако савршено погођен, онда можеш уверен бити да су и све остале слике савршене. Лист тај је украс свакој кући у којој се налази.

Сад је баш изишла из штампе књижица:

БОЖИЋ.

ДАР ДОБРОЈ ДЕЦИ.

Цена је 10 новчића само.

Књижица је ова веома валано уређена. С тога што смо ову књижицу у мало примерака штампали, молимо да се наручине одмах на нас упуте јер ће иначе остати многе општине као и лане без ове честите књиге, те не ће моћи своју децу обрадовати књижевним даром. Срби и Српкиње, који немају своје деце употребите јамачно као и до сада ову прилику да уживају у радости овом књижицом награђене сироте деце.

На 10 примерака дајемо 2, на 25 примерака 5, на 100 примерака 25 књига приде.

Књиге ће се слати с платом у натов (per Nachnahme.) Панчево 16. новембра 1874.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

Позив на предплату.

Још један број „Гласа народа“ изаћиће у овој години. За то време ваљало би да приспе претплата за нову годину, једно што је нужно да знамо колики ћемо број штампати, а друго што од нове године нећемо никоме моћи на вересију лист шиљати, да нам посао чист буде и да не морамо мољакати за свој рођени новац, те с тога и скупљачима овим јављамо, да ћемо само оним уписницима лист шиљати за које нам готове новце пошљу.

По радосним приликама, које нам се досад јавише, судимо, да ће овај лист од нове године лепо се раширити по српском свету, те с тога остављамо му стару цену.

Да би читаоци на страни могли недељом, када су доспешни за читање, лист добијати, излазиће лист од нове године четвргком сваке недеље.

Ми идемо за тим да листу цену спустимо и да га по спуштеној цени управо у кућу претплатницима достављамо, јер много је њих, којима се недеси ситна новца у цену, да новчић писмоноши даду, те тога ради и лист напуштају. Али то зависи од уписника што је више претплате, тим ће лист јефтинији бити.

Скупљачима остаје онај проценат, који смо у броју 44. овога листа рекли.

У Новоме Саду 15. децембра 1874.

Уредник и издавалац.

О Г Л А С.

У ЛЕБАРСКОМ СОКАКУ

За Божић, за балове, за венчање, особито лени и фини рукавица, у 10% јефтиније нег свуда, изволте се осведочити, и то само код

Аугуста Циглера

1—4

рукавичара у Новоме Саду.

У ЛЕБАРСКОМ СОКАКУ.

ВЛАСНИК „ЗАДРУГА ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ.“ — уредник Панта Поповић.